

Селіщева Є.В.

аспірант

Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ: СУЧАСНИЙ СТАН НА НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ

Податкова політика входить до кола актуальних напрямів сучасних наукових досліджень у сфері фінансів, державного регулювання економіки, бухгалтерського обліку, економічної теорії тощо. Індикатор «Оподаткування» є складовим міжнародного рейтингу Doing Business [9].

Більшість вчених розглядає податкову політику насамперед як суспільно-соціальну дефініцію, природа якої передбачає перерозподіл між усіма індивідами суспільства з одночасним переміщенням частини доходів від одних до інших [1, 5, 8].

Податкова політика як складова фінансово-економічної політики є діяльністю держави у сфері запровадження, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів, яка має специфічну сутність, власні стратегічні та тактичні цілі, специфічні форми та методи проведення тощо.

У податковій політиці поєднуються ознаки фіскального і розподільчо-регулюючого характеру, що обумовлює специфічне суспільне призначення податків, яке знаходить своє відображення в єдності існування кожної з них. Є доцільним чітко розмежування об'єктивного існування податків з притаманними їм функціями і процесу їх використання державою при проведенні податкової політики.

Циклічність суспільного розвитку обумовлює соціально-економічні зміни, що призводить до необхідності перманентного корегування стратегії і тактики податкової політики, яка, у свою чергу, визначає суть, структуру та роль системи оподаткування. Податкова політика формується і реалізується виключно державою, при цьому її цільова спрямованість обумовлена завданнями соціально-економічного розвитку. Саме через податки, преференції, фінансові санкції держава здійснює регулювання, що обумовлює необхідність чіткого спрямування податкової політики при розробці відповідної тактики на вирішення певних завдань.

Ефективність державного регулювання знаходиться у прямій залежності від якості формування і реалізації податкової політики. Саме ефективно-оптимальне поєднання інтересів держави, платників податків і громадян досягається за умови оптимального поєднання критеріїв фіскальної достатності, економічної ефективності і соціальної справедливості. Податкова політика не лише забезпечує наповнення бюджетів різних рівнів, а і є інструментом регулювання соціально-економічних процесів — перерозподілу доходів між членами суспільства, стимулювання окремих видів господарської діяльності та обмеження розвитку інших.

Податкова політика здійснюється на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях. Сьогодні основні підходи щодо оподаткування закріплені податковим законодавством, яке базується насамперед на Податковому Кодексі України та інших законодавчих та нормативних актів у сфері оподаткування [2, 3, 4, 6, 7]. Проте, реалізація діючої на сьогодні податкової політики України не забезпечує справедливу реалізацію мети як державної фіскальної політики, так і прав та інтересів платників податків, що обумовлено як об'єктивними так і суб'єктивними чинниками. Так, сфера вітчизняного виробництва пригнічена податками, що призводить до стагнації або навіть регресу об'єктів оподаткування, а це у свою чергу - до зменшення бюджетних надходжень. Це обумовлено насамперед тим, що при формуванні і реалізації облікової політики в Україні не були в повній мірі враховані теоретико-прикладні засади нарахування та справляння податків. Отже, є доцільним постійно здійснювати моніторинг трансформації загальноновизнаних принципів у сфері оподаткування. Крім того, у контексті європейської інтеграції гармонізація податкового законодавства з законодавством Європейського Співтовариства є актуальною проблемою, оскільки рушійною силою податкової гармонізації є прагнення високорозвинених країн ЄС оптимізувати власні фіскальні системи і на цій основі створити підґрунтя для розбудови оподаткування об'єднаної Європи.

З метою оптимізації податкової політики в Україні є доцільним використання закордонного досвіду. Збалансоване використання дієвих заходів податкової політики на базі зарубіжного досвіду дозволить сформувати необхідні передумови для прозорості господарської діяльності, виведення її з тіні тощо.

Правильно та ефективно сформована податкова політика дозволить зменшити витрати на сплату податків, зборів (обов'язкових платежів), враховуючи особливості кожного суб'єкта господарювання. Основним при оптимізації оподаткування є дотримання норм законодавства, логічне використання недоліків у ньому без використання штучних схем зниження податків, чіткої послідовності та відносної постійності використання обраних методів оптимізації, максимізація вигод за рахунок розумної мінімізації витрат, ефективність застосовуваних методів оптимізації.

Одним з найважливіших чинників попередження та виявлення незаконного ухилення від сплати податків є технічне та програмне забезпечення контролюючих органів. Є доцільним також впровадити єдине програмне забезпечення для платників податків щодо формування звітності, яке б було логічно інтегроване до програмного забезпечення податкових органів, а отже вони мали б змогу здійснити автоматичну перевірку господарської діяльності платника податків. Використання такого підходу дозволить співпрацювати платникам податків між собою та з державою.

Література:

1. Голубка С. М. Сутність базових понять теорії оподаткування в українській фінансово-економічній науці [Електронний ресурс] / С. М. Голубка, А. А. Чинчик // Економічний

- вісник Національного гірничого університету. - 2016. - № 4. - С. 72-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/evngu_2016_4_11
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реформування загальнообов'язкового державного соціального страхування та легалізації фонду оплати праці» № 77-VIII від 28 грудня 2014 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/77-19/page4>.
 3. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» № 400/97–ВР від 26 червня 1997 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>.
 4. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08 липня 2010 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>.
 5. Крисоватий А.І. Податкова політика України: концептуальні засади теорії і практики: дис. ... доктора екон. наук : 08.04.11 [Текст] / Андрій Ігорович Крисоватий. – Київ, 2006. – 485 с.
 6. Податковий Кодекс України від 02.12.2010, № 2755-VI (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
 7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну фіскальну службу України» № 236 від 21 травня 2014 р. (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://law.dt-kt.com/postanova-kabinetu-ministriv-ukrayiny-pro-derzhavnu-fiskalnu-sluzhbu-ukrayiny-vid-21-05-2014-r-236>
 8. Хомин І. П. Правила оподаткування й фіскальні вилучення: проблема відповідальності [Електронний ресурс] / І. П. Хомин, Н. І. Синькевич // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. - 2018. - Вип. 1. - С. 387-392. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuuec_2018_1_65
 9. Шалімова Н. С. Розвиток підприємництва в Україні та вплив системи оподаткування на позицію України в міжнародних рейтингах [Електронний ресурс] / Н. С. Шалімова, Г. І. Кузьменко // Стратегія розвитку України. - 2017. - № 1. - С. 145-151. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sru_2017_1_31